

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ
КАФЕДРА ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАЦІЇ

СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ У ДІАГНОСТИЦІ ХВОРОБ ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН

МАТЕРІАЛИ

науково-практичної міжнародної дистанційної конференції

17 березня 2021 року

Реєстраційне посвідчення УкрНТЕІ № 427 від 24 вересня 2020 року

ТОМ 1

Харків

НФаУ

2021

УДК 615.12:616-07:636.09

Редакційна колегія:

Головний редактор — проф. А.А. Котвіцька

Члени редакційної колегії:

проф. А.І. Федосов, проф. І.М. Владимірова, проф. Т.В. Крутських,
доц. А.Б. Ольховська, проф. Р.Ф. Єрмоменко, доц. Д.В. Морозенко,
доц. К.В. Глєбова, ас. А.О. Землянський

Сучасні досягнення та перспективи клінічної лабораторної медицини у діагностиці хвороб людини та тварин: матеріали наук-практ. міжнародної дистанційної конф. (17 березня 2021 року) — Х. : НФаУ, 2021. — 199 с.

Збірник містить матеріали науково-практичної міжнародної дистанційної конференції «Сучасні досягнення та перспективи клінічної лабораторної медицини у діагностиці хвороб людини та тварин». У матеріалах конференції розглядаються актуальні питання фармацевтичної, медичної та ветеринарної практики, лабораторної діагностики в клінічній та експериментальній медицині, антибіотикорезистентність мікроорганізмів та засоби боротьби з нею, патогенез, діагностика та лікування бактеріальних та вірусних захворювань, епідеміологія інфекційних хвороб, клінічна та лабораторна імунологія і алергологія, управління якістю в діагностичних лабораторіях.

Збірник розрахований на аспірантів, здобувачів, наукових співробітників, фахівців з лабораторної діагностики, клінічної та фундаментальної медицини, лікарів ветеринарної медицини, викладачів закладів вищої освіти медичного, фармацевтичного, біологічного та ветеринарного профілю.

Відповідальність за зміст матеріалів конференції несуть автори.

ОСОБЛИВОСТІ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЗБУДНИКІВ ВНУТРІШНЬОЛІКАРНЯНИХ ІНФЕКЦІЙ

Кочнєва О.В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Внутрішньолікарняні інфекції (ВЛІ) є найважливішою проблемою сучасної медицини і охорони здоров'я всієї світової спільноти. ВЛІ розвиваються у 5-20 % госпіталізованих хворих. Близько 2 млн. людей щорічно інфікуються нозокоміальними хворобами, при цьому тривалість перебування в стаціонарі збільшується в середньому на 6-8 днів. Епідемічне розповсюдження ВЛІ сприяє формуванню і широкому поширенню полірезистентних до сучасних антибіотиків штамів, що відрізняються високою вірулентністю і підвищеною стійкістю до дії факторів навколишнього середовища, в тому числі до дезінфектантів. Крім того, впровадження в медичну практику складних технологій і широке застосування інвазійних процедур для діагностики і лікування, підвищують ризик виникнення і поширення ВЛІ.

ВЛІ називають захворювання, які виникають у пацієнтів через 48 годин після госпіталізації. Причиною ВЛІ можуть бути як мікроорганізми у вигляді моноінфекцій так і в асоціаціях. Основними представниками в етіологічній структурі збудників нозокоміальних інфекцій можуть бути *S. aureus*, *P. aeruginosa*, *K. pneumoniae*, *E. coli*, *C. albicans*. Особлива роль належить метицилін-резистентним штамам *S. aureus* (MRSA), які володіють множинною резистентністю до антибіотиків. Найбільш частими проявами ВЛІ являються пневмонії, бактеріємії, ураження сечо-статевої системи, шлунково-кишкового тракту, сепсис.

На сьогоднішній день багато аспектів проблеми ВЛІ є недостатньо вивченими: регіональні особливості епідемічного процесу, етіологічна структура захворюваності в стаціонарах різного профілю, відсутність динаміки моніторингу в лікувально-профілактичних установах і відсутність оперативних методів ідентифікації госпітальних штамів.

Мікробіологічні методи мають вирішальне значення в постановці етіологічного діагнозу ВЛІ, а також для вибору раціональної схеми терапії та попередження розвитку вторинних випадків захворювання. Основним способом мікробіологічної оцінки є бактеріологічний метод, що полягає в посіві матеріалу від хворих на поживні середовища для виділення та ідентифікації чистих культур збудників. Обов'язковим має бути визначення чутливості культур до антибіотиків та інших антимікробних хімотерапевтичних препаратів, а також вивчення властивостей культур, необхідних для епідеміологічного аналізу – фаговарів, сероварів та ін.

Виділення збудника з нормально стерильних органів і рідин (крові та спинномозкового ліквору) є вирішальним критерієм для постановки діагнозу ВЛІ. Також має значення чисельність популяції виявленого мікроорганізму в ураженому органі. Для бактерій це значення становить – 10^5 КУО/мл, для грибів і найпростіших воно менше – 10^3 - 10^4 КУО/мл. Цьому критерію надають вирішальне значення. Серологічний метод має допоміжне значення. Можливості серологічного методу обмежує виражена мінливість антигенної структури багатьох умовно-патогенних мікроорганізмів, наявність до них антитіл у здорових людей і слабка вираженість імунної відповіді на антигени цих збудників. Проте при затяжних і

хронічних формах хвороби серологічний метод іноді дозволяє встановити етіологію хвороби. Серологічні реакції ставляться з парними сироватками крові хворого і аутокультурою; результат оцінюється по сероконверсії в 4 рази і більше. Перспективні серологічні методи кількісного виявлення видових і типових антигенів збудника в осередку ураження, а також в біологічних рідинах – крові, слині, сечі.

Таким чином, своєчасна мікробіологічна діагностика збудників ВЛ, їх ідентифікація та визначення чутливості до антимікробних препаратів, допоможуть знизити рівень захворюваності та ускладнень серед пацієнтів з нозокоміальною інфекцією.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ХВОРИХ НА АЛЕРГІЧНИЙ РИНИТ В УКРАЇНІ

Лебедин А.М.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Актуальність. Останніми роками спостерігається зростання частоти алергічних захворювань (АЗ) верхніх дихальних шляхів, що проявляється збільшенням як абсолютних (захворюваності та поширеності), так і відносних (частка в структурі алергологічної та отоларингологічної патології) показників. Алергічний риніт (АР) є одним з найпоширеніших домінуючих алергічних захворювань у світі. Згідно різних статистичних джерел, світове розповсюдження АР шириться від 15 до 40 % осіб у всіх вікових категоріях; у країнах Європи на АР страждають 23-30 % від усієї кількості населення; у країнах Азії – 10-30 %. Розповсюдженість АР серед дорослих оцінюється у 10-30 %, а серед дітей – приблизно у 40 %. У 80 % людей, хворих на АР симптоми розвиваються до 20 років, у 40 % із них вони наявні вже з 6 років. У віковій категорії до 5 років поширення АР нижче, ніж серед дітей шкільного віку; збільшення частоти захворювань відбувається у дітей раннього шкільного віку. Як стверджують дані міжнародних епідеміологічних досліджень, поширення симптомів АР збільшується з віком у країнах Західної Європи та в усьому світі. У дітей віком від 1 до 4 років життя поширеність респіраторної алергії становить 6 %, із них 66 % становить захворюваність на АР. В цілому аналізуючи дані стосовно алергічних реакцій можна зробити висновок, що вони реєструються у понад 50 % населення Європи, з них понад 30 % становлять діти. При цьому більш ніж у 10 % дитячої популяції присутні клінічні симптоми алергічного захворювання: 5-10 % страждають на бронхіальну астму (БА), 1-3 % – на atopічний дерматит (АтД), 20-40 % – на алергічний риніт (АР). За даними офіційної статистики Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України за 2015 рік, поширеність БА у дітей становить 0,49 %, АР – 0,50 %, АтД – 0,83 %. Ці дані свідчать про проблему гіподіагностики даних захворювань у нашій країні.

Мета. Провести системне дослідження стану забезпечення хворих на алергічний риніт в Україні.

Матеріали і методи. В роботі застосовувались методи: історичний, логічний, структурний аналіз, статистичний. Використовувались дані Державного реєстру лікарських засобів, науково-дослідних компаній і виробничих підприємств, а також дані медичної статистики.